

شىجاڭ گېزىتى

(يېشى 1 - بەتتە)

GDP ، سېلىنما، تاشقى سودا، ئىستېمال قاتارلىق ئاساس-لىق ئىقتىسادىي كۆرسەتكۈچلەرنىڭ ئېشىش سۈرئىتى ئارقا-ئارقىدىن مۇسبەتكە ئۆزگەرگەندىن كېيىن، يېڭىدىن كۆپەيدىگەن «مۇسبەتكە ئۆزگەرگەن» سانلىق مەلۇماتلار جۇڭگو ئىقتىسادىنىڭ قايتا جانلىنىش ئاساسىنىڭ تېخىمۇ يۇقىنلاشقانلىقىنى، ئىشەنچىنىڭ تېخىمۇ تولۇپ تاشقانلىقىنى دەلىللىدى. بەزى چەت ئەل تاراتقۇلىرىدا مۇنداق باھا بېرىلدى: جۇڭگو ئىقتىسادى سىجىل قايتا جانلاندى، بۇ، دۇنيا ئىقتىسادىغا بىر رىلگەن سوۋغا.

بارغانسېرى كۆپ كۆرسەتكۈچلەرنىڭ «مۇسبەتكە ئۆزگىرىشى» ئالاھىدە بىلدا جۇڭگو ئىقتىسادى يارقىن جاۋاب قەغىزى تاپشۇرغانلىقنىڭ نىجىجام كارتىسىسى — ئىقتىسادنى پەسىلەيۈەسىل ياخشىلاپ، پۈتۈن يىللىق ئىقتىساد ئومۇمىي مىقدارىدا 100 تىرلىيون يۈەننىى بۆسۈپ ئۆتۈپ، پۈتۈن يەر شارى بويىچە ئىقتىسادنىڭ مۇسبەت ئېشىشىنى ئىشقا ئاشۇرغان بىردىنبىر ئاساسلىق ئىقتىسادىي گەۋدەدە. گە ئايلاندى؛ ۋەدىسىنى ئەمەلگە ئاشۇرۇپ، نامراتلىقنى قۇتۇلدۇرۇش ئۆتكىلىگە ھۇجۇم قىلىش نىشانىنى قەربەلدە ئىشقا ئاشۇردى؛ خەلق تۇرمۇشىنى كاپالەتلەندۈردى، شەھەر – با. زارلاردا يېڭىدىن كۆپەيگەن ئىشقا ئورۇنلاشقانلار 11 مىليۇتدىن ئاشى؛ ئىسلاھات، ئېچىۋېتىشنى چوڭقۇرلاشتۇردى، خەينەن ئەركىن سودا پورتى قۇرۇلۇشىنى باشلىدى، رايون ئومۇميۈزلۈك ئىقتىسادىي ھەمراھلىق مۇناسىۋىتى كېلىشىمى (RCEP)نى مۇۋەپپەقىيەتلىك ئىمزالدى...

جۇڭگونىڭ بۇ جاۋاب قەغىزى قانچىلىك قىممەتلىك؟ ئۇنى ئوقۇپ چۈشىنىش ئۈچۈن، ئالدى بىلەن ئىنساندە يەت تارىخى كوردىنادنا، يېڭى تېپتىكى تاجىسىمان ۋىرۇسلۇق ئۆپكە يالغۇزى يۇقۇمىنىڭ بىر قېتىم قانداق مەۋجۇت بولۇپ تۇرغانلىقىنى ئېنىق تونۇش كېرەك؟

ئامېرىكا خېيىشى گۇرۇھىنى بىرلىشىپ قۇرغۇچى، باش مۇدىر سۇمىنىڭ ئېيتىشىچە، ئۇ ئىلگىرى يەتتە قېتىم چوڭ كۆلەمدە بازارنىڭ تۆۋەنلىشى ياكى چېكىنىشىنى باشتىن كەچۈرگەن. «باشقا بەرنەچچە قېتىملىققا ئوخشىمايدىغانلىقى، بۇ قېتىمقى يۇقۇمنىڭ زەربىسى كەلتۈرۈپ چىقارغان ئىقتىسادىي كەرزىس 100 يىلدىمۇ ئاسمان كۆرۈلىدەيدىغان كىرزىس».

يېقىنقى 100 يىلدىن بۇيان، دۇنيا بىر قانچە قېتىملىق چوڭ ئىقتىسادىي، پۇل مۇئامىلە كىرزىسىنى باشتىن كەچۈردى. يىراققا نەزەر سالساق، 1929 – يىلىدىكى ئىقتىسادەنڭ چوڭ كاساتىلىشىشى، يېقىنغا نەزەر سالساق، 1997 – يىلىدىكى ئاسىيا پۇل مۇئامىلە كىرزىسى، 2008 – يىلىدىكى خەلقئارا پۇل مۇئامىلە كىرزىسى... لېكىن زەربە ئۇستىدە توختالغاندا، ھەممىسىنى بۇ قېتىمقى يۇقۇم بىلەن سېلىشتۇرغىلى بولمايدۇ.

«يۇقۇم 20 – ئەسىرنىڭ 30 – ئەسىرنىڭ ئىككىنچى ئىقتىسادىي كىرزىسىنى كەلتۈرۈپ چىقىردىمۇ» ئەندىلىيە «پۇل مۇئامىلە ۋاقىت گېزىتى»نىڭ مۇئاۋىن باش مۇھەررىرى، باش ئىقتىساد ئوبزورچىسى مارتىن ۋولف شىنخۇا ئاگېنتىلىقى مۇخبىرىغا مۇنداق دېدى: «يۇقۇم قانچىكى ئۇزاق داۋاملاشسا، قامال قىلىش تەدىرىنىڭ داۋاملىشىشى ۋاقتى قانچىكى ئۇزاق بولسا، ئىقتىسادنىڭ چېكىنىش دەرىجىسى شۇنچە چوڭقۇر بولىدۇ، ئەسلىگە كېلىش قىيىنلىق دەرىجىسى شۇنچە زور بولىدۇ».

مۇشۇنداق مەنزىرىنى ئەسلىگەندە ئادەمنىڭ يۇرىكى جىغىلدايدۇ؛ نۆۋەتچى ئايرىوپىلانلار ئۇچۇشنى توختىدى، سودا سارايلىرىنىڭ ئىشىكى تاقالدى، كارخانىلار تاقىلىپ قالدى، دوختۇرخانىلار تۈتۈندى، كىشىلەرنىڭ چېگرا ھالقىپ يۆتكىلىۋېلىشى ئاقىدۇ...

ئىككى ھېتىگە يەتمەيگەن ۋاقىتتا، ئامېرىكا پاي بازىرىدا سودا تۆت قېتىم ۋاقىتلىق توختىتىلىپ، ۋەھىمە كەيىپىياتى يىراپ كەتتى؛ خەلقئارا نېفىت باھاسى شىددەت بىلەن چۈشۈپ كەتتى، پۇل مۇئامىلە بازىرىدا زور دەرىجىدە داۋالغۇش كۆرۈلدى؛ نۇرغۇن كارخانىلار تەمىنلەش زەنجىرى ئۇزۇلۇپ قېلىپ، ئىشنى، ئىشلەپچىقىرىشنى توختىتىشقا مەجبۇر بولدى...

يۇقۇم ئالدىدا، پۈتۈن يەر شارى بويىچە يۆتكىلىشنىڭ ۋاقتلىق توختىشى كۈنۈپكىسى» بېسىلدى. بىر مەيدان پۈتۈن يەر شارىنى قاپلىغان تارىخىي خاراكتېرلىك كىرزىس بارلىق كەسىپ، بارلىق كىشىلەرگە دېگۈدەك تەسىر كۆرسەتتى.

بۇرۇنقىغا سېلىشتۇرغاندا، بۇ قېتىمقى يۇقۇمنىڭ تەسىرى نېمە ئۇچۇن بۇنداق چوڭقۇر بولدى؟

بۇ يىل يەر شارىنى ئىقتىساد ئۇچرىغان زەربە ھەم 1929 – يىلىدىكى ئىقتىسادنىڭ چوڭ كاساتىلىشىشىغا ئوخشىمايدىمۇ، ھەم 2008 – يىلىدىكى خەلقئارا پۇل مۇئامىلە كىرزىسىنىڭ يامىرىشى ئېلىپ كەلگەن تەسىرگىمۇ ئوخشىمايدۇ، ئەكسىچە، تەمىنات ئۇزۇلۇپ قېلىش ۋە ئېھتىياج تارىپىتىشكە قوش زەربىگە دۇچ كەلمەكتە، قىيىنچىلىقنى مىسلىسىز دېيىشكە بولىدۇ. — يېقىندا ئېچىلغان ھەركەز ئىقتىساد خىزمىتى يېغىنىدا مۇشۇنداق تەھلىل قىلىنىپ كۆرسىتىلدى.

زىيارەتنى قوبۇل قىلغان نۇرغۇن مۇتەخەسسىس مۇنداق دېدى: ئېھتىياج نۇقتىسىدىن قارىغاندا، يۇقۇمنىڭ ئالدىنى ئېلىش – تىزگىنلەش ئۈچۈن قوللىنىلغان قامال قىلىشى ھەم ئىجتىمائىي ئالاقىدىكى ئايرىۋېتىش تەدبىرى ئىقتىسادىي پائالىيەتنىڭ تېز تۆۋەنلىشىنى كەلتۈرۈپ چىقاردى. ئىستېمال، سېلىنما، ئېكسپورتتىن ئىبارەت ئۈچ چوڭ ئېھتىياج ئېغىر زەربىگە ئۇچرىدى. تەمىنلەش جەھەتتىن قارىغاندا، يۇقۇمنىڭ ئالدىنى ئېلىش – تىزگىنلەش كىشىلەرنىڭ يۆتكىلىشىنى ئىنتايىن زور دەرىجىدە چەكلەپ قويدى ھەم مۇناسىۋەتلىك خەلقئارا سودا ۋە سېلىنىمغا بىۋاسىتە زەربە پەيدا قىلدى، يەر شارىنى كەسىپ زەنجىرى «زەنجىر ئۇزۇلۇپ قېلىش» كىرزىسىگە پېتىپ قالدى.

ئىلگىرىكىگە سېلىشتۇرغاندا، بۇ قېتىمقى يۇقۇمنىڭ زەربىسى زادى قانچىلىك ئېغىر؟

بىرلەشكەن دۆلەتلەر تەشكىلاتى ئېلان قىلغان سانلىق مەلۇماتتا كۆرسىتىلىشىچە، 2020 – يىلىدىن 2021 – يىلىغىچە، يەر شارىنى ئىقتىسادىي ھاسىلاتتىكى جەمئىي زىيان 8 تىرلىيون 500 مىليارد دوللارغا يېنىپ، ئۆتكەن تۆت يىلدىكى بارلىق ئېشىشنى

2020 – يىل 12 – ئاينىڭ 25 – كۈنى جۇمە

كەسكىن ۋەزىيەتتە خىسلىتىنى نامايان قىلىش

بۇ، خەلقىنى ھەممىدىن ئەلا بىلىشنى نامايان قىلىدىغان جۇڭگو ئەمەلىيىتى —

يۇقۇم ئالدىدا، ھەرقايسى دۆلەتلەرنىڭ ھەممىسى كۆزدىن چەتكە ئالالمايدىغان ئىككى قىيىن ھەسلىگە دۇچ كەلمەكەتتە: قانداق قىلغاندا يۇقۇمنىڭ ئالدىنى ئېلىش – تىزگىنلەش بىلەن ئىقتىسادنى تەرەققىي قىلدۇرۇشقا تەڭ ئېتىبار بەرگىلى بولىدۇ؟

بۇ ئىمتىھان سوئالى ھەقىقەتەن تەس. جۇڭگوغا نىسبەتەن ئېيتقاندا، چاغدىن كېيىن ئىشنى ئەسلىگە كەلتۈرۈش بىىر كۈن ئارتۇق كېچىكتۈرۈلسلا، پۈتۈن مەملىكەت بويىچە كېمەيدىغان ئىچكى ئىشلەپچىقىرىش ئومۇمىي قىممىتى تەخمىنەن 150 مىليارد يۈەنگە يېتىدۇ! بولۇپمۇ ئومۇميۈزلۈك ھاللىق جەمئىيەت قۇرۇپ چىقىشتا ھەل قىلغۇچ غەلبە قىلىش، نامراتلىقتىن قۇتۇلدۇرۇش ئۆتكىلىگە ھۇجۇم قىلىشتا ھەل قىلغۇچ جەڭ قىلىش تاماملىنىدىغان بىلدا، تەرەققىيات ۋەزىپىسى ئىلىگىرىدىكىدىن تېخىمۇ ئېغىرلاشتى.

قىيىنچىلىقتىن قىلچە قورقماي، قىلچە ئىسكىكلەنمەي، يولداش ئىنى جىنىبىڭ يادرولۇقىدىكى پارتىيە مەركىزىي كومىتېتى باشلىنىشتىنلا «خەلقنىڭ ھاياتىي بىخەتەرلىكى ۋە تەن ساغلاملىقىنى بىردىنچى ئورۇنغا قويۇپ»، خەلقىنى ھەممىدىن ئەلا بىلىش، ھاياتلىقنى ھەممىدىن ئەلا بىلىش ئىدىيەسىنى جۇلالاندۇردى.

ئاغرىقلارنى ھەركەزلەشتۈرۈش، مۇتەخەسسسلەرنى ھەركەزلەشتۈرۈش، بايلىقنى ھەركەزلەشتۈرۈش، قۇتقۇزۇش – داۋالاشنى ھەركەزلەشتۈرۈش... ئىرادىدىن سېپىل ھاسىل قىلىپ، پۈتۈن مەملىكەت بويىچە ياردەم بەردى، بۇ بىر مەيدان ھەيۋەتلىك، مىسلىسىز جاپالىق يۇقۇمنىڭ ئالدىنى ئېلىش – تىزگىنلەش، توسۇپ زەربە بېرىش جېڭىدە، يۇقىردە تەشكىلاتى (OECD) ئېلان قىلغان دوكلاتتا مۇلچەرلىنىشىچە، جۇڭگونىڭ يەر شارىنى ئىقتىسادنىڭ ئېشىشىغا قوشىدىغان تۆھپىسى ئۇچتىن بىر قىسىبدىن ئاشىدىكەن. بۇ، يۇقۇمنىڭ زەربىسىنى باشتىن كەچۈرگەندىن كېيىنكى جۇڭگو ئىقتىسادەنڭ دۇنيادىكى سالقىمىنىڭ ئازايماستىن، ئەگىسىچە ئاشىدىغانلىقىدىن دېرەك بېرىدۇ!

جۇڭگو ئىقتىسادىدىڭ تەرەققىيات مۇساپىسىگە نەزەر سالساق، 1998 – يىلىدىكى كەلكۈن ئاېتىگە تاقابىل تۇرۇشتىن 2003 – يىلىدىكى «سارس»قا تاقابىل تۇرۇش جېڭىگىچە، يەنە 2008 – يىلىدىكى ۋېنجۇەندىكى يەر تەۋەرىشكە تاقابىل تۇرۇپ، ئاېەتتىن قۇتقۇزۇشقىچە، 1997 – يىلى دۇچ كەلگەن ئا.سىيا پۇل مۇئامىلە كىرزىسىدىن 2008 – يىلىدىكى خەلقئارا پۇل مۇئامىلە كىرزىسى ھۇجۇمىغىچە، يەنە يېقىنقى يىللاردا باشتىن كەچۈرگەن جۇڭگو – ئامېرىكا ئىقتىساد – سودا سۈرۈكىلىشىگىچە... مەيلى تەبىئىي ئاېەت بولسۇن ياكى ئىقتىسادىي كىرزىس بولسۇن، ھەر قېتىملىق بوران – چاپقۇننى باشتىن كەچۈرۈپ ئاۋلانغاندىن كېيىن، جۇڭگو ئىقتىسادى قانچە جاپالىق بولغانسېرى، شۇنچە ئالغا ئىلگىرىلەپ، تەرەققىياتتا تېخىدۇ چىدامچانلىققا ئىگە بولدى.

يۇقۇم يۈزبەرگەندىن بۇيان، جۇڭگو بائىال تۈردە پۈتۈن يەر شارىنى يۇقۇمنىڭ ئالدىنى ئېلىش ماددىي ئەشپالەندى بىلەن تەمىنلىدى، پەقەت ماسكالا 200 مىلياردتىن ئېشىپ، پۈتۈن دۇنيا بويىچە كىشى بېشىغا 30دىن توغرا كەلدى؛ پۈتۈن كۈچ بىلەن ئاتلىنىپ يېڭى تىپتىكى تاجىسىمان ۋىرۇس ۋاكسىنىسىنى تەتقىق قىلىپ ئېچىشنى ئالغا سىلجىتىپ، ۋاكسىنىنىڭ يەر شارىنى ئاممىۋى مەھسۇلاتقا ئايلنىشىغا تۈرتكە بولۇش ئۈچۈن جۇڭگو تۆھپىسىنى قوشتى؛ جۇڭگو قەتئىي تەۋرەندە مەي ئەمەلىي ھەرىكىتى ئارقىلىق يەر شارىنى كەسىپ زەندەجىرى، تەمىنلەش زەنجىرىنىڭ مۇقىملىقىنى قوغداپ، باشقا دۆلەتلەرنىڭ بازارىنى مۇقىملاشتۇرۇشنى قوللىدى...

«جۇڭگو يۇقۇمنىڭ ئالدىنى ئېلىش – تىزگىنلەش ۋە ئىقتىساد، جەمئىيەت تەرەققىياتىنى بىرتۇتاش پىلانىلاپ ئالغا سىلىتىپ، پۈتۈن يەر شارىغا ئۈلگە تىكلەپ بەردى، شۇنداقلا ھەسئۇلىيەتچان چوڭ دۆلەتلىك ھەسئۇلىيىتىنى نامايان قىلدى» دېدى جۇڭگو ھازىرقى زامان خەلقئارا مۇناسىۋەت تەتقىقات يۈزتىنىڭ تەتقىقاتچىسى چىن فېيڭبىڭ.

يۇقۇمنىڭ ئالدىنى ئېلىش ماددىي ئەشپالەرنى ئىشلەپچەقىرىشقا ئالدىن كاپالەتلىك قىلىشتىن ھەرقايسى ساھەلەردە ئىشنى، ئىشلەپچىقىرىش تەدرىجىي ئەسلىگە كەلتۈرۈشكىچە؛ ئوتتۇرا، كىچىك، ئۇششاق كارخانىلارنى سىياسەت جەھەتتە «دەل ۋاقتىدا ياقتان يامغۇر» بىلەن تەمىنلەشتىن ئاشخانا، كەنوخانىلارنىڭ تەدرىجىي ئادەم بىلەن تولۇشىغىچە... دۆلىتىمىز تەرتىپلىك قايتا جانلىنىش، سىجىل قايتا جانلىنىش، يېشىل قايتا جانلىنىش يولىنى مۇۋەپپەقىيەتلىك تېپىپ چىقتى. ئېغىر، زور سانقلار ئالدىدا، يولداش ئىنى جىنىبىڭ يادرولۇقىدىكى پارتىيە مەركىزىي كومىتېتى يۈكسەك ھۆكۈم قىلىش ئىقتىدارى، كەسكىن تەدبىر بەلگىلەش ئىقتىدارى، قەتئىي ھەرىكەت ئىقتىدارى بىلەن خەلقىنى يېتەكلەپ قىيىنچىلىققا قارشى ئالغا ئىلىگىرىلىدى، جاسارەت بىلەن ئىلگىرىلىدى.

1 تىرلىيون يۈەننىڭ مالىيە قىزىل رەقىمى يېڭىدىن كۆپەيتىلدى، 1 تىرلىيون يۈەننىڭ يۇقۇمغا تاقابىل تۇرۇش ئالاھىدە دۆلەت زاىومى تارقىتىلدى، پۈتۈن بىلدا يېڭىدىن كۆپەيگەن كېمەيتىلگەن باج، تۆۋەنلىتىلگەن ھەق 2 تىرلىيون 500 مىليارد يۈەن بولۇپ، پۇل مۇئامىلە سىستېمىسىنىڭ 1 تىرلىيون 500 مىليارد يۈەن پايدىنى مۇۋاپىق ئۆتۈنۈپ بېرىشىگە تۈرتكە بولۇندى... جۇڭگونىڭ بىر قاتار خۇپ – خەتەرنى تۆۋەنلىتىش سىياسەتلىرىنىڭ سالماقنى مىسلىسىز بولدى.

بەزى تەرەققىي تاپقان ئىقتىسادىي گەۋدىلەرنىڭ مەددارلاشتۇرۇش، كەڭ قوبۇلېتىش، ھەتتا «يۇقىرى جەك بولمىغان» مىقدارلاشتۇرۇش، كەڭ قوبۇلېتىش سىياسىتى بولغان «ياستۇرۇپ سۇغىرىش»غا ئوخشىمايدىغىنى شۇكى، جۇڭگو باشتىن – ئاخىر ئاكتىپ مالىيە سىياسىتى ۋە پۇختا، ساغلام پۇل سىياسىتىنى تەكتەلەپ، ماكرولۇق سىياسەتنىڭ ۋاقت، ئۆلچەم، ئۈنۈمىنى ياخشى ئىگىلىدى؛ «ئائىلى مۇقىمەنلەتلىك قىلىش» ۋەزىپىسىنى ئومۇميۈزلۈك ئەمەلىيلەشتۈرۈپ، يۇقۇمنىڭ ئالدىنى ئېلىش – تىزگىنلەش ۋە ئىقتىساد، جەمئىيەت تەرەققىياتىنى تېخىمۇ ياخشى بىرتۇتاش پىلانىلدى.

«بىز ئىشنى ئاشۇرۇۋەتەيمىز، لېكىن بۇ بىزنىڭ قىلىدەغاننى قىلمايلىقىمىزدىن ياكى سۆزەلمىلىك قىلىش، ئاز قىلىشەمىزدىن دېرەك بەرمەيدۇ»... جۇڭگو خەلقئارا ئىقتىساد ئاھالىمەن ئۇرۇش ھەركىتىگە تۈرتكە باش تەتقىقاتچىسى جافا يەنىشەڭ مۇنداق دېدى: يۇقۇمغا تاقابىل تۇرۇش ئالاھىدە دۆلەت زاىومى تارقتىش، مالىيە قىزىل رەقىمىنىڭ كۆپىيىنى ئاشۇرۇش، ئالا-

ھىدە يۆتكىمە چىقىم مېخانىزمى ئورنىتىش ئارقىلىق، مەبلەغ ئاساسىي قاتلامغا بىۋاسىتە يەتكۈزۈلدى، كارخانىلارغا نەپ يەتكۈزۈلدى، خەلققە مەنبەئەت يەتكۈزۈلدى، نۇرغۇن ئىجا-دىنى ھەم يولغا قويۇلۇشى ئۈنۈملۈك بولغان سىياسەتتە يېڭەلىق يارىتىش ئىشقا ئاشۇرۇلدى.

«جۇڭگو ئىقتىسادىنىڭ V» شەكلىدە قايتا ئۆزلىشى تالسايدىيىلىق ئەمەس، تەلىيى كېلىپ قېلىشمۇ ئەمەس، ئۇنىڭغا بارلىق جۇڭگو خەلقى، جۇڭگو كارخانىلىرى ۋە ھۆكۈمەت تارماقلىرىنىڭ مىسلىسىز مۇشەققەتلىك كۈرەشلىرى مۇجەددەسەملەنگەن» جۇڭگونىڭ ئىقتىساد، جەمئىيەت تەرەققىياتەنھا كۆڭۈل بۆلۈۋاتقىنىغا 50 نەچچە يىل بولغان بوستون مەسلىھەتچىلىكىنىڭ يەر شارىنى رەئىسى خانىس پائۇل پوركېمىر مۇخبىرنىڭ زىيارىتىنى قوبۇل قىلغاندا، جۇڭگو ئەقتىسادنىڭ «ۋەزەىيەتكە قارشى يۈكسىلىشى»گە مۇشۇنداق باھا بەردى.

بۇ، ئېچىۋېتىشنى تەشەببۇسكارلىق بىلەن كېڭەيتىپ، ئىدىئىيەت تەقدىرى ئورتاق گەۋدىسى بەرپا قىلىشقا تۈرتكە بولغان جۇڭگو مەھسۇلىيەتچانلىقى —

899 مىليارد 380 مىليون يۈەن — بۇ، ئالدىنقى 11 ئايدا، دۆلىتىمىز ئەمەلىي ئىشلەتكەن تاشقى مەبلەغنىڭ سانلىق مەلۇماتى. بۇلتۇرقى ئوخشاش مەزگىلدىكىگە سېلىشتۇرغاندا، %6.3 ئېشىپ، ئۇدا سەككىز ئاي بۇلتۇرقى ئوخشاش مەزگىلدىكىدىن ئېشىش ئىشقا ئاشۇرۇلغان.

29 تىرلىيون 40 مىليارد يۈەن — بۇ، دۆلىتىمىزنىڭ ئوخشاش ھەزگىلدىكى تاشقى سودا ئىمپورت – ئېكسپورت ئومۇمىي قىممىتى بولۇپ، بۇلتۇرقى ئوخشاش مەزگىلدىكىدىن %1.8 ئېشىپ، ئېشىش سۈرئىتى يەنىمۇ تېز لەشكەن.

تاشقى مەبلەغ، تاشقى سودا بىر ئىقتىسادىي گەۋدىنىڭ ئېچىۋېتىلگەن – ئېچىۋېتىلىگەنلىكىنى كۆزىتىدىغان مۇھىم كۆزىنەك. يەر شارىنى يۇقۇمنىڭ زەربىسىدە، بەزى دۆلەتلەر قۇرۇقچىلىق، يەككە تەرەپچىللىك، زومىگەرلىككە مەستخۇش بولغان بولسىمۇ، جۇڭگو ئۇچۇق كۆڭلى – كۆكسى بىلەن دۇندەيانى قۇچاقلىدى. تاشقى مەبلەغ، تاشقى سودىدا «قوش مول ھوسۇل» ئېلىشنىكە نەتىجە دەل كۈچلۈك چۈشەندۈرۈشۈر. يۇقۇمدىن مۇداپىئەلىنىش بىخەتەرلىكىگە ھەققىي كاپالەتلىك قىلىش ئالدىنقى شەرتدە، مۇلازىمەت – سودا يەرەمدەكىسى، كۆلچىمۇ سودا يەرەمدىكىسى، ئىمپورت كۆرگەزمىسى كېلىشىلگەن بويىچە تولۇق ئۆتكۈزۈلدى، ئۈچ چوڭ خەلقئارا كۆرگەزمە – يىغىن كەينى – كەينىدىن ئېچىلىپ، تاشقى ھەمكارلىقنى كېڭەيتىش كۆرۈرۈكى سېلىنىپ، تېخىمۇ يۇقىرى سەۋىيەلىك سىرتقا ئېچىۋېتىشكە ئىنتىلىش سىگنالى تارقىتىلدى. جەمئىي 138 دۆلەت، 31 خەلقئارا تەشكىلات بىلەن «بىر بەلباغ، بىر يول»نى ئورتاق قۇرۇش ھەمكارلىق ھۆججىتىدىن 201 پارچە ئىمزالادى، ئەركىن سودا سىناق رايونى داۋاملىق كېڭەيدى، چەت ئەل سودىگەرلىرىنىڭ مەبلەغ سېلىش ئىجتازىتى پاسسىپ تەبىئىلىكى باززاتىسېرى قىسقاردى... قارشى شامال، قارشى ئېقىم ئالدىدا، يولداش ئىنى جىنىبىڭ يادرولۇقىدىكى پار-تېبە مەركىزىي كومىتېتى شامالغا قارشى كېپە ھەيدەشكە جۈرئەت قىلىپ، باشتىن – ئاخىر تارىخنىڭ توغرا تەرىپىدە تۇرۇپ، سىرتقا ئېچىۋېتىشنى قەتئىي تەۋرەنمەي كېڭەيتتى.

بىر ئۇلۇغۋار پىلانىنى ئاخىرغىچە داۋاملاشتۇرۇش — ئوتتۇرا ئېقىمىدا تۈۋرۈككەنە مەزمۇت تۇرۇش كەلگۈسى يۈنىلىشىنى كۆرسىتىپ بەردى

«جۇڭگو يەنە بىر قېتىم قىلالىدى؛ يېڭى بىر نۆۋەتلىك دۇنيا كىرزىسىدىن قۇتۇلدى، شۇنداقلا، يەر شارىنى ئىقتىسادتىكى رولىدىن قارىغاندا، جۇڭگو بۇرۇنقىدىن تېخىمۇ كۈچەيدى»... رۇسىيە ئاخبارات ئاگېنتلىقى تور بېكىتى بۇنىڭدىن ئىلگەرى ئېلان قىلغان «جۇڭگو يەنە بىر قېتىم يەر شارىنى كىردەزىس ئۇستىدىن غەلبە قىلدى» دېگەن تېجەمدىكى ئوبزورچى ماقالىسىدە مۇشۇنداق دېيىلدى.

تېخىمۇ كۈچلۈك بولۇشنىڭ ئارقىسىدىكى مەخپىي نومۇر قەيەردە؟

«جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىيەسىنىڭ رەھبەرلىكىدىكى تۈزۈم ئەۋزەللىكى» — چەت ئەل تاراتقۇلىرىنىڭ جۇڭگونى كۆزىتىش ماقالىلىرىنى ۋاراقلايدىغان بولساق، مۇشۇنداق تەھلىللەر كۆپ ئۇچرايدۇ.

مۇشۇ 12 ـ ئايدا، ئالدىلىق يېرىم ئاي پەرقلىنىدىغان ئىككى چوڭ ئىش ھېلىمۇ كىشىلەرنىڭ ئېنىق ئېسىدە —

«سەككىز يىل سىجىل كۈرەش قىلىش ئارقىلىق، بىز يېڭى دەۋردىكى نامراتلىقتىن قۇتۇلدۇرۇش ئۆتكىلىگە ھۇجۇم قىلىش نىشان – ۋەزىپىسىنى قەربەلدە تاماملادىق، ھازىر يولغا قويۇلۇۋاتقان ئۆلچەم بويىچە بېزىلاردىكى نامرات نوپۇسنىڭ ھەممىسى نامراتلىقتىن قۇتۇلدى، نامرات ناھىيەلەرنىڭ ھەممەسىنىڭ قالپىقى ئېلىۋېتىلدى، مۇتلەق نامراتلىق ۋە رايون خالراكتېرلىك ئومۇمىي نامراتلىق تۈتۈكىتىلىپ، 100 مىليونغا يېقىن نامرات نوپۇسىنى نامراتلىقتىن قۇتۇلدۇرۇش ئىشقا ئاشۇرۇلۇپ، پۈتۈن دۇنيا يېڭىچە نەزەر بىلەن قارايدىغان مۇھىم، زور غەلبىسىنى قولغا كەلتۈردۇق.» 12 – ئاينىڭ 3 – كۈنى، جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىيەسى مەركىزىي كومىتېتى سىيا-سىي بىيوروسى دائىمىي كومىتېتىنىڭ يىغىنىدا، باش شۇجى شى جىنىبىڭ مۇشۇنداق دەپ تەنتەنىلىك جاكارلىدى.

«بۇ، يېڭىچە پۈتۈن دۆلەت تۈزۈلمىسى ئەۋزەللىكىنى جارى قىلدۇرۇپ، ئۆتكەلگە ھۇجۇم قىلىپ قىيىنچىلىقلارنى يېڭىپ قارى كەلتۈرۈلگەن يەنە بىر مۇھىم ۋەزىپەتتە يەتتى» 12 – ئاينىڭ 17 – كۈنى، ھەركەز ئىقتىساد خىزمىتى يېقىنى مەزگىلدە، باش شۇجى شى جىنىبىڭ مەخسۇس تېلېگىرما ئەھۋەتەپ، پارتىيە مەركىزىي كومىتېتى، گوۋۇيۈەن ۋە مەركىزىي ھەربىي كومىتېتقا

ۋاكالىتەن ئاينى چارلاش قۇرۇلۇشى چاڭئې 5 – نومۇر ۋەزىپىدە.

سىنىڭ تولۇق مۇۋەپپەقىيەتلىك بولغانلىقىنى تەبىرلىكىدى.

قارىماققا باغلىنىشلىقى پوقتەك كۆرۈنىمۇ، بىراق ئۇلارنىڭ ئارقىسىدا بىر ئورتاق نۇقتا بار —

بۇ ئىنتايىن پەۋقۇلئاددە بىر بىلدا، يولداش شى جىنىبىڭ يادرولۇقىدىكى پارتىيە مەركىزىي كومىتېتىنىڭ كۈچلۈك رەھبەرلىكىدە، بىز كۈچنى ھەركەزلەشتۈرۈپ چوڭ ئىش قىلىش تۈزۈم ئەۋزەللىكىنى جارى قىلدۇرۇپ، ئۆتكەلگە ھۇجۇم قىلىپ قىيىنچىلىقنى يېڭىش داۋامىدا ئۇزۇلۇكسىز يېڭى بۆسۈشنى قولغا كەلتۈردۇق.

«بۇ تۈزۈم ئىگە بولغان ئىستىراتېگىيە خاراكتېرى، پۈتۈن ۋەزىيەت بارلىق ئاكتېرى، ئالدىن كۆرەرلىك خاراكتېرى ۋە پۈتۈن مەملىكەت بايلىقىنى قوزغاش ئىقتىدارىنى باشقا تۈزۈمەلەر بىلەن سېلىشتۇرغىلى بولمايدۇ» دېدى ئەنگىلىيە كامبىرىج داشۇسىنىڭ ئالىي تەتقىقاتچىسى مارتىن ياك.

كىشىنىڭ دىققىتىنى تارتىدىغىنى شۇكى، ھەركەز ئىقتىساد خىزمىتى يىغىنىدا مۇنداق تەكىتلەندى: دۆلەت ئىچى ۋە خەلقئارادىن ئىبارەت ئىككى چوڭ ۋەزىيەتنى بىرتۇتاش پىلانىلاش، يۇقۇمنىڭ ئالدىنى ئېلىش – تىزگىنلەش ۋە ئىقتىساد، جەمئىيەت تەرەققىياتىنى بىرتۇتاش پىلانىلاش ئەمەلىيىتىدە، بىز كەسكىن خىرس ئالدىدا ئىقتىساد خىزمىتىنى ياخشى ئىشلەشكە بولغان قانۇنىيەتلىك تونۇشنى چوڭقۇرلاشتۇردۇق؛